

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tal-15 ta' Marzu, 2011

Citazzjoni Numru. 253/2000/1

**Alexander u Ruth konjuġi Caruana u Ruth Caruana
bħala prokuratriċi ta' Alan Caruana; u b'nota tat-28 ta'
April 2009 Alan Caruana assumta l-atti f'ismu**

Versus

Daniel Bonnici

1. Din il-kawża hija dwar inċident tat-triq li seħħ fi Triq Notabile, F'Attard, fit-23 t'Awissu 1998 u li fih korra b'mod gravi l-attur Alan Caruana. Din is-sentenza tallum hija dwar likwidazzjoni tad-danni.
2. Biċ-ċitazzjoni li biha nfetħet il-kawża l-atturi kienu talbu illi l-qorti (i) tgħid illi l-konvenut waħdu jaħti għall-inċident, u għalhekk għandu jagħmel tajjeb għad-danni li garrbu l-atturi, (ii) tillikwida d-danni, u (iii) tikkundanna lill-konvenut iħallas id-danni hekk likwidati, flimkien mal-

imgħax legali u l-ispejjeż, fosthom dawk ta' mandati kawtelatorji maħruġa flimkien maċ-ċitazzjoni. Il-konvenut ressaq l-eċċezzjoni (i) illi l-incident ma seħħ bi ħtija tiegħu iżda bi ħtija tal-attur Alan Caruana, u (ii) illi hu ma għandu ebda obbligu, "legali jew fattwali", lejn Ruth Caruana, u għalhekk għandu jinħeles mill-ħarsien tal-ġudizzju.

3. B'sentenza mogħtija fit-28 ta' April 2009 il-qorti kienet sabet illi l-incident seħħ bi ħtija tal-konvenut waħdu, li għalhekk għandu jwieġeb għad-danni, u ordnat illi jitkompla s-smiġġ għall-għanijiet tal-likwidazzjoni.

4. Għall-għanijiet ta' likwidazzjoni ta' *lucrum cessans* l-atturi ressqu xiehda illi qabel ma seħħ l-incident kien hemm il-ħsieb illi l-attur Alan Caruana (il-vittma), flimkien ma' ħuh Keith u ommu l-attriċi Ruth jiformaw soċjetà *en nom collectif* biex jieħdu n-negozju tal-missier, l-attur Alexander Caruana, billi dan kellu jirtira minħabba raġunijiet ta' saħħa. Dan in-negozju tal-missier – *restaurant* f'Bugibba – kien wieħed ġà avvjat.

5. Il-proġett tal-attur, ħuh u ommu ma laħaqx seħħ qabel ma seħħ l-incident li ħalla lil Alan inkapaċitat milli jaħdem. L-incident laqat mhux biss is-sehem ta' Alan f'dan il-proġett iżda wkoll dak ta' Ruth, ommu, għax, billi Alan ma jistax jieħu ħsieb tiegħu nnifsu u jiddependi għal kollox fuq ħaddieħor, Ruth kellha titlaq ix-xogħol biex tieħu ħsieb ta' binha. Fil-fatt, skond l-esperti mediċi maħtura mill-qorti, Alan, li meta korra kellu dsatax-il (19) sena, ġarrab debilità li ma jfiegħ minnha ta' mija fil-mija (100%) u, għall-bqija ta' ħajtu, sejjer ikollu jiddependi fuq ħaddieħor għall-aktar bżonnijiet bażiċi tal-ħajja.

6. It-telf ta' qligħ sejjer iġarrbu mhux biss l-attur Alan iżda wkoll l-attriċi Ruth – u l-attur Alexander żewġha minħabba sehmu fil-komunjoni tal-akkwisti – għax din ikollha tqatta' ħafna żmien tieħu ħsieb ta' binha flok tmexxi n-negozju. Għal din ir-raġuni l-eċċezzjoni tal-konvenut illi ma għandu ebda obbligu, "legali jew fattwali", lejn l-attriċi Ruth, u għalhekk għandu jinħeles mill-ħarsien tal-ġudizzju, hija ħażina u hija miċħuda.

7. Billi l-attur Alan kellu biss dsatax-il (19) sena meta korra huwa xieraq *multiplier* ta' erbgħin (40) sena. L-attriċi

Ruth kellha sitta u erbgħin (46) sena¹ u għalhekk ikun xieraq *multiplier* ta' ħmistax-il (15) sena.

8. Il-qligħ proġettat kien ta' madwar sitt elef lira (Lm6,000) – madwar erbatax-il elf euro (ca €14,000) – kull wieħed u waħda fis-sena². Tassew illi ma nġiebet ebda prova ta' kif l-atturi waslu għal din il-figura u ma hemm xejn fl-atti biex isiru kalkoli ta' kemm kien jiswa n-negożju tal-missier. Madankollu, fil-fehma tal-qorti, iċ-ċifra pretiża mill-atturi hija waħda raġonevoli u aktar konservattiva milli esaġġerata.

9. Meta tqis in-numru ta' snin tal-*multiplier* fil-każ tal-attur Alan u l-probabilità li l-qligħ tan-negożju jiżdied matul iż-żmien, fil-fehma tal-qorti huwa raġonevoli li tqis qligħ medju ta' tnejn u għoxrin elf euro (€22,000) fis-sena. Fil-każ tal-attriċi Ruth, billi l-*multiplier* huwa anqas u ma tilfix għal kollox il-possibilità li taħdem waqt li tiegħu ħsieb binha, aktar huwa raġonevoli, fil-fehma tal-qorti, qligħ medju ta' tmint elef euro (€8,000) fis-sena.

10. Għalhekk *lucrum cessans* fil-każ tal-attur Alan jiġi tmien mija u tmenin elf euro (€880,000)³; fil-każ tal-attriċi Ruth jiġi mija u għoxrin elf euro (€120,000)⁴ – b'kollox miljun euro (€1,000,000). Billi l-incident ilu li seħħ aktar minn għaxar snin ma huwiex il-każ li jsir it-tnaqqis li jingħata meta qligħ tal-gejjieni jitnaqqas bil-quddiem.

11. Il-kalkolu ta' *damnum emergens* huwa x'aktarx diffiċli għax trid tqis illi l-attur Alan sejjer ikollu bżonn għajjnuna matul ħajtu. Illum din l-għajjnuna qiegħda tingħata bla ħlas minn ommu; 'il quddiem, meta l-omm tikber u jkollha bżonn l-għajjnuna hi, sejjer ikollu jħallas lil min jiegħu ħsiebu.

12. L-atturi ipprezentaw prospett⁵ li, għandu jingħad, minħabba l-mod mhux għal kollox professjonali kif ġie redatt ma kienx ta' għajjnuna għall-qorti daqskemm kellu jkun. Dan il-prospett, f'kull każ, huwa inkomplet għax ma jqisx il-bżonnijiet tal-gejjieni, bħall-fatt imsemmi fuq illi 'l

¹ Skond in-numru tal-karta tal-identità tagħha l-attriċi Ruth twieldet fl-1952.

² Ara l-*affidavit* ta' Emanuel Grech, fol. 17.

³ €22,000 × 40 sena = €880,000.

⁴ €8,000 × 15-il sena = €120,000.

⁵ Foll. 38 et seqq.

quddiem l-attur Alan sejjer jiġi bżonn għajjnuna li ma tkunx tista' tkompli tagħtihielu ommu, illi sejjer ikollu bżonn aktar terapija u medicini, u illi attrezzi bħal ma huma *wheelchairs* għandhom *life span* tagħhom u jkollhom bżonn jinbidlu matul is-snin.

13. Għalhekk, aktar milli tidhol fil-kalkoli dettaljati li ried il-konvenut fin-nota ta' osservazzjonijiet tiegħu u billi tagħraf illi element soġġettiv fil-likwidazzjoni huwa, fiċ-ċirkostanzi, inevitabbli, il-qorti sejra tqis il-prospett tal-atturi biss bħala indikazzjoni ta' x'jistgħu jkunu l-ispejjeż fuq il-medda ta' numru ta' snin. Ċerti spejjeż, bħal ma huma ikel u sigarretti, ma għandhomx jitqiesu għax huma spejjeż li kienu jsiru f'kull każ; spejjeż bħal alterazzjonijiet strutturali fid-dar biex tagħmilha aktar aġevoli għal Alan u għal min irid idur bih huma x'aktarx spejjeż ta' darba; spejjeż għat-terapija, għalkemm jibqgħu meħtieġa matul il-ħajja kollha ta' Alan, x'aktarx illi kienu aktar fl-ewwel snin milli fis-snin ta' wara meta l-kondizzjoni tkun stabilizzat ruħha; spejjeż għall-għajjnuna x'aktarx illi jizdiedu, u jizdiedu konsiderevolment, kemm għax is-sehem li tista' tagħti l-omm jonqos meta din tibda tikber, u kemm għax il-ħlasijiet li jkollhom isiru lil min jagħti l-għajjnuna x'aktarx jizdiedu matul is-snin.

14. Wara li qieset dawn il-fatturi kollha l-qorti tillikwida d-*damnum emergens* fis-somma ta' mitejn u ħamsin elf euro (€250,000).

15. Id-danni b'kollox għalhekk jiġu miljun u mitejn u ħamsin elf euro (€1,250,000). Minn din is-somma għandhom jitnaqqsu erbgħa u għoxrin elf lira (Lm24,000), daqs ħamsa u ħamsin elf, disa' mija u ħames euro (€55,905), li l-atturi rċevew akkont mingħand l-assikuratur tal-konvenut.

16. Il-qorti għalhekk wara li tiċhad ukoll it-tieni eċċezzjoni tal-konvenut, tillikwida d-danni fis-somma ta' miljun u mitejn u ħamsin elf euro (€1,250,000) u tikkundanna lill-konvenut iħallas il-bilanċ ta' miljun, mija u erbgħa u disgħin elf u ħamsa u disgħin euro (€1,194,095) flimkien mal-imgħaxijiet u l-ispejjeż mitluba fiċ-ċitazzjoni.

< Sentenza Finali >

Kopja Informali ta' Sentenza

-----TMIEM-----